

Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity

Katedra pedagogiky a psychologie

Volný čas dětí

Bakalářská práce

České Budějovice 2011

Vedoucí práce:

Mgr. et Mgr. Lukáš Dastlík

Autor práce:

Monika Jelečková

Anotace

Volný čas dětí

V teoretické části své bakalářské práce jsem vymezila pojmy týkající se volného času a zařízení, která se volnočasovými aktivitami zabývají.

V praktické části jsem díky dotazníkům porovнала Moravské a České Budějovice, z hlediska nabídek kroužků pro volný čas. Cílem bylo posoudit, jestli je nabídka lepší v maloměstě nebo ve velkoměstě.

Abstract

Leisure Time of Children

In the theoretical part of my thesis, I defined terms related to leisure time and facilities that are specialized in leisure time activities.

In the practical part, I compared, by questionnaires, leisure time courses possibilities in Moravské and České Budějovice. The aim was to evaluate the leisure time possibilities between a town and a city.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma volný čas dětí zpracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Podpis

V Českých Budějovicích dne 27. 3. 2011

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. et Mgr. Lukáši Dastlíkovi za cenné rady a připomínky k obsahu mé práce.

Podpis

V Českých Budějovicích dne 27. 3. 2011

OBSAH

ÚVOD	6
1 TEORETICKÁ ČÁST	7
1.1 Co je to volný čas?	7
1.1.1 Charta výchovy volného času	10
1.1.2 Maslowova pyramida potřeb	11
1.2 Co není volný čas?	12
1.3 Historie volného času	13
1.4 Dětství	14
1.5 Jednotlivé etapy dítěte	15
1.5.1 Předškolní období	15
1.5.1.1 Hra	15
1.5.1.1.1 Roger Caillois	16
1.5.1.2 Využití volnočasových aktivit	18
1.5.2 Školní období	20
1.5.3 Mládež	21
1.6 Nejoblíbenější a nejvyhledávanější činnosti ve volném čase	22
1.7 Únava a odpočinek	23
1.8 Nuda	24
1.9 Zařízení pro výchovu mimo vyučování	25
1.9.1 Specializovaná střediska	25
1.9.2 Další subjekty	27
1.10 Pracovníci volného času	27
1.10.1 Pedagog volného času	27
1.10.2 Sociální asistent = streetwork	28
1.10.3 Animátor	28
2 PRAKTICKÁ ČÁST	29
2.1 Vyhodnocení otázek dotazníku	30
2.2 DDM Budík Moravské Budějovice	37
DISKUSE	39
ZÁVĚR	40
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	42
SEZNAM PŘÍLOH	45

ÚVOD

Téma „volný čas dětí“ jsem si vybrala proto, že mě zaujalo, jelikož už od mládí jsem aktivní sportovkyně a navštěvovala jsem mnoho kroužků. Ve studiu bych chtěla dále pokračovat na Teologické fakultě JČU, obor Pedagogika volného času, proto si myslím, že se mi téma „volný čas dětí“ bude hodit i v dalším navazujícím studiu a dozvím se o volnočasových aktivitách bližší informace.

Jelikož studuji obor Učitelství pro mateřské školy, budu se v této práci zabývat hlavně dětmi předškolního věku. Z širšího pojetí zde budou uvedeny i starší děti a mládež.

V mé bakalářské práci budu v teoretické části objasňovat pojmy volnočasových aktivit, což znamená, co to vlastně volný čas je, jakými způsoby ho lze co nejlépe naplnit a jaká střediska nabízejí možnosti k využití.

V praktické části budu porovnávat nabídku volnočasových aktivit ve městech Moravské Budějovice a České Budějovice a využití těchto nabídek. To zjistím za užití dotazníků rozdaných do dvou školek v každém městě a dále statistikou návštěvnosti kroužků z Domova dětí a mládeže z Moravských Budějovic.

Cílem práce je zjistit, jakou nabídku volnočasových aktivit mají děti předškolního věku ve velkém městě (České Budějovice) a v malém městě (Moravské Budějovice).

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 CO JE TO VOLNÝ ČAS?

„Volný čas je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. Někdy se vymezuje jako čas, který zbývá po splnění pracovních i nepracovních povinností.“

„Jako hlavní funkce volného času se uvádějí: odpočinek (regenerace pracovní síly), zábava (regenerace duševních sil), rozvoj osobnosti (spoluúčast na vytváření kultury).“

„České oficiální dokumenty za funkce volného času pokládají relaxaci, regeneraci, kompenzace, sociální prevenci a výchovu.“

(Hofbauer, 2004, str. 13-15)

Německý pedagog volného času Horst W. Opaschowski (nar. 1941) vymezil funkce a možnosti volného času. Za základní považuje:

- rekreaci (zotavení a uvolnění)
- kompenzaci (odstraňování zklamání a frustrací)
- výchovu a další vzdělávání (učení o svobodě a ve svobodě, sociální učení)
- kontemplaci (hledání smyslu života a jeho duchovní výstavba)
- participaci (podílení se, účast na vývoji společnosti)
- integraci (stabilizace života rodiny a vrůstání do společenských organismů)
- enkulturaci (kulturní rozvoj sebe samých, tvořivé vyjádření prostřednictvím umění, sportu, technických a dalších činností)

(Hofbauer, 2004, str. 14-15)

Pro každého znamená volný čas něco jiného. Lidé si pod tímto pojmem představí např. klidný odpočinek s knihou v ruce nebo zase vybití veškeré energie, jako

při sportu nebo dalších pohybových aktivitách. Jsou to takové činnosti, které by si lidé měli zvolit sami na základě své vlastní volby. Jsou to takové činnosti, při kterých se lidé cítí dobře a dělají jim radost. Mají z nich spoustu hezkých zážitků a činí jim potěšení, měli by si při tom odpočinout, pobavit se a vzdělávat. Do jisté míry by lidem měly přinášet uspokojení. Z toho vyplývá, že by všichni měli dělat to, co je baví a ne proto, že si to přejí např. rodiče.

Najde se i několik lidí, kteří volný čas mají, ale neví, jak správně a účelně ho využít, jelikož se sami nedokáží orientovat v nabídkách a možnostech. (Hofbauer, 2004) Těmto lidem je třeba podat pomocnou ruku a nasměrovat je tím správným směrem.

Volný čas by měl být vymezený ve stejné míře, jako jsou povinnosti. Protože jedině tak bude pro všechny kvalitně strávený.

Volný čas by měl být využitý v té nejlepší míře, aby si lidé odpočinuli a zrelaxovali se. Většina lidí ale volný čas vůbec nemá. Jsou to především lidé zahrnutí svou prací, kterým na nic jiného zkrátka nezbyvá čas, nebo ti, kteří jen „nestíhají“. Je to ale smutné, protože každý potřebuje trochu pohybu a odpočinku. Dnešní svět je bohužel uspěchaný a málokdo si najde chvílku na to, co ho baví.

Lidé zahrnutí svou prací většinou upřednostňují před rodinným životem kariéru v zaměstnání, kdy na volný čas, na partnera ani na rodinu mnoho času nezbyvá. Je to způsobeno i tím, že lidé rodiči chtějí být, ale nejdříve pracují na vybudování lepší životní úrovně a na jistotě, že bude dítě dobře zabezpečeno. To je ale nebezpečné, jelikož může vzniknout „workoholismus“, což je závislost člověka na práci. (Hofbauer, 2004)

Dnes už je normální, když má žena první dítě až po „třicítce“. Dříve se ale páry braly proto, že byl potomek na cestě mnohdy před dvacátým rokem věku rodičů.

Odborníci zabývající se problematikou rodiny zjistili, že i když se rodiče snaží být těmi nejlepšími rodiči, jsou příliš zahrnuti prací. Nyní se už snaží o nápravu tím, že si plánují svůj volný čas tak, aby mohli být více se svými dětmi.

Rodiče mají mnoho příležitostí, kdy mohou se svým dítětem prožít hezké chvíle, ale většinou to nějakým způsobem promarní. Ať už nákupem, cestou domů nebo kvůli jiným povinnostem. (Warner, 2004)

Podle Jana Sokola (In Pávková a kol., 1999) je volný čas jeden ze snů novodobého člověka. Lidé si často představují, až budou z práce doma, vezmou si do ruky svoji oblíbenou knížku, začtou se do ní a odpočnou si.

Volný čas dětí a mládeže a péče o něj má z pedagogického hlediska dva úkoly:

- a) bezprostřední naplňování volného času smysluplnými aktivitami rekreačními i výchovně vzdělávacími – tedy výchova ve volném čase a
- b) výchovu k volnému času, která jedince seznámí s množstvím zájmových aktivit, poskytne mu v nich základní orientaci a na základě vlastních zkušeností v různých oborech mu pomůže najít oblast zájmové činnosti, která mu poskytne možnost uspokojení a seberealizace.

1.1.1 Charta výchovy volného času

Charta výchovy volného času byla navržena komisí pro výchovu a vzdělávání Světového sdružení pro rekreaci a volný čas. Schválena byla předsednictvem asociace roku 1993.

Tato charta vznikla za účelem, aby informovala různé organizace, jako jsou vlády, vzdělávací systémy i nevládní organizace o tom, jak se volný čas mění a jaké má přínosy pro výchovu ve volném čase.

Informace patří učitelům, vychovatelům, pedagogickým pracovníkům a dalším zařízením. Jsou zde uvedeny přímo principy, podle kterých jsou založeny postupy pro výchovu ve volném čase.

Volný čas podle Charty výchovy volného času:

„Volný čas (resp. rekreace a další činnosti ve volném čase prováděné) představuje specifickou oblast lidského života, přinášející člověku zvláštní prospěch: radost ze svobody, prostor pro tvořivost, uspokojení, radost, potěšení a štěstí. Poskytuje příležitost pro širokou škálu možností sebevyjádření a činností, které v sobě zahrnují prvky tělesné, duševní, sociální, umělecké i duchovní. Volný čas podporuje celkové zdraví a pohodu. Volný čas je základním lidským právem, nikomu nesmí být upírán.“
(Pávková a kol., 1999, str. 32)

1.1.2 Maslowova pyramida potřeb

Obr. 1:

<http://www.sborovna.cz/kniznica.php?action=show_version&id=56772&hit=63028>

Abraham Maslow byl psycholog, který je autorem hierarchie lidských potřeb.

V Maslowově pyramidě potřeb postupujeme od spodního patra k nejvyšším. Je dáno, že pokud nebudou naplněna spodní patra, nemohou se naplnit ani patra vyšší. Např.: pokud se člověk nebude cítit v bezpečí, nemůže být naplněno patro třetí – láska a sounáležitost.

Volný čas se řadí do patra s názvem seberealizace. To znamená, že pokud dítě nebude mít zajištěna všechna patra nižší – fyziologické potřeby, bezpečí, láska a sounáležitost a uznání a sebeúcta – nemůže se plně věnovat volnočasovým aktivitám.

1.2 CO NENÍ VOLNÝ ČAS?

Ne všechny činnosti a aktivity jsou považovány za volný čas. Podle J. Pávkové (1999) se do volného času dětí a mládeže nepočítají povinnosti, které dětem vyplývají ze školní docházky, jako jsou domácí úkoly nebo různá cvičení, nebo povinnosti, které musejí dělat doma, jako např. pomoc při úklidu. Dále sem nepatří fyziologické potřeby, jako je např. jídlo a spánek. Jsou to nejdůležitější věci, které musí každý vykonávat jako běžnou denní potřebu.

Podle Víta Urbánka (2002) do volného času dospělých zase nepatří čas, který je strávený v práci a čas, ve kterém musí být splněny aktivity mimopracovní, jež ten jedinec ale vykonat musí.

1.3 HISTORIE VOLNÉHO ČASU

Nyní si přiblížíme dobu, jak to bylo s volným časem dříve.

Již od pradávna byli lidé zavaleni prací a v podstatě na nic jiného neměli čas. Pracovalo se třeba i šestnáct hodin denně, takže už na žádné volnočasové aktivity čas nezbýval. Děti se zase zabavily hrou, která jim vydržela i několik hodin.

V renesanci byla přijímána pouze práce. Lenošení a zahálení bylo považováno za nepřípustné. Odpočinek byl možný jen v té míře, aby byl člověk schopný zase dál pracovat.

Thomas Moore zase ve svém díle „Utopia“ píše, že člověk by měl pracovat šest hodin a poté už může s volným časem nakládat, jak sám uzná za vhodné. Tato práce by měla být radostná a zbývá přiměřeně volného času.

Thomasso Campanella byl ještě více „vstřícnější“, protože stanovil, že pracovat stačí jen čtyři hodiny. Zbytek dne by měl člověk strávit podle sebe a naplnit ho radostí a uspokojením.

(Čihovský In Hodaň, 2002)

Dříve dětem ke hraní stačila věc, kterou našly ve svém okolí, věc, kterou jim půjčila maminka z kuchyně a také to, co jim dokázal vyrobit tatínek. Děti, díky velké fantazii, si s těmito předměty dokázaly hrát neskutečně dlouho. Dnešní děti už mají drahé hračky z hračkáren a jsou o tyto požitky z neznámého ochuzeny.

(Matějček, 2007)

1.4 DĚTSTVÍ

„Až 19. století objevilo dětství a začalo mu přikládat odpovídající důležitost v lidském životě, do té doby vnímalo okolí děti jako 'malé dospělé'.“

<http://www.rozhlas.cz/leonardo/historie/_zprava/332329>

„Dětství, tedy čas, který dítě prožívá, nechápeme jako období přípravy na dospělost, ale jako plnohodnotné životní období, jehož význam v lidském životě je nenahraditelný.“ (Svobodová, 2007, str. 6)

Dětství je pro dítě to nejcennější a nezapomenutelné období. Různé zážitky a zkušenosti si s sebou nese po celý život. Proto je důležité, aby dítě na toto období vzpomínalo se zážitky krásnými a poučnými. Aby se rodiče snažili vytvořit příznivé podmínky a láskyplné prostředí pro rozvoj dítěte.

Dětství je první fází vývoje člověka po jeho narození. Do základního období vývoje člověka se řadí období prenatální, dětství, dospívání, dospělost a stáří. Dětství má důležitou funkci, jelikož v tomto období se vytvářejí základy celé osobnosti jedince, které si s sebou nese po celý život. (Severová, 1997)

„Volný čas dětí se liší od volného času dospělých tím, že v něm probíhá vývoj všech stránek osobnosti.“ (Veselá, 1997, str. 9)

Děti se potřebují vyvíjet a k tomu slouží právě volný čas, kdy se dítě při různých činnostech rozvíjí a poznává svoji osobnost.

Dítě může totiž ovlivnit zkušenost pozitivní i negativní. Zvláště tu negativní bude mít v paměti uloženou převážnou část svého života. Ještě v dospělosti se mu kolikrát vybaví hrůzné zážitky z mateřské školy nebo výprasky od rodičů, když něco provedlo. Proto by tomu rodiče měli co nejvíce zamezit. Dítě by mělo být v první řadě spokojené a vyrůstat v harmonické a láskyplné rodině.

Negativním pro dítě mohou být vztahy mezi rodiči a sourozenci. Pokud se rodiče často hádají a už si přestávají rozumět, ve většině případů je lepší rozvod. Pokud by spolu rodiče i nadále žili a nevycházeli v dobrém, dítě by si mohlo vzít špatný příklad do dalších let svého života a mohlo by si utvořit negativní postoj k manželství. Dobré vztahy mezi sourozenci jsou zase potřebné, aby se děti nehádaly a uměly si spolu vyhrát.

1.5 JEDNOTLIVÉ ETAPY DÍTĚTE

1.5.1 PŘEDŠKOLNÍ OBDOBÍ

„Předškolní období trvá přibližně od 3 do 6 let. Konec není určen fyzickým věkem, ale sociálně, to znamená, nástupem dítěte do základní školy.“

<<http://www.psychoporadna.cz/cz/clanky/predskolni-obdobi/72.html>>

Podle Matějčka (2007) jsou ochuzeny děti, které nemohou do mateřské školy chodit. Proto je toho názoru, že do mateřské školy by měly chodit všechny děti, jelikož má mateřská škola výbornou funkci ve výchově dětí. Pokud mají rodiče doma nějaké problémy a třeba se i hádají, dítě ve školce dostane potřebné péče a pochopení.

Děti se zde také naučí mnoho nových věcí a sociálního kontaktu s vrstevníky.

Děti si v předškolním období vytvářejí symboly. To znamená, že pokud dítě nemá hračku, kterou by chtělo, například autíčko, promění si v něj něco jiného, třeba kostku. (Severová, 1997) Tohle dělají děti se vším, co lze.

1.5.1.1 Hra

„Hru můžeme charakterizovat jako časově ohraničenou svobodnou činnost skupiny nebo jednotlivce, dítěte i dospělého, která vychází ze zájmu subjektu a její smysl je buď obsažen v činnosti samé, anebo stojí mimo hru.“

(Němec In Hodaň, 2002)

Od běžných činností se hra odlišuje svými pravidly a herními prvky. Hra by měla hráči přinést pocit uspokojení, prožitek a zábavu.

V předškolním věku je hlavní náplní všech činností dětí hra. Děti hru k životu potřebují. Pokud by dítě v předškolním věku hru nemělo, dětství by pro něj nebylo

plnohodnotné. Hra je pro děti nepostradatelná a nejvíce se s ní zabaví. Je brána jako nejvýznamnější činnost v raném období jedince.

Děti si dokáží najít mnoho předmětů ke hraní, které jsou v jejich okolí. Mohou to být hračky, ale i zvířata, rostliny, řeč dítěte i jeho kamarádi.

Při hře se děti zdokonalují v pohybových dovednostech – učí se lépe skákat, běhat, jezdit na kole, mají zlepšenou jemnou motoriku díky modelování a vyrábění. Učí se množství básniček, říkanek a písniček, což je pro děti velmi prospěšné.

Severová (1997) se v knize Děti, hry a umění zmiňuje o tom, že pokud se dospělý účastní hry dětí, může ji kladně ovlivnit.

Sutton-Smithe zase říká, že pokud se dospělý hry účastní opravdově a se zájmem, dítěti je tak umožněno, aby se ve hře stalo rovnocenným partnerem dospělého, což pro dítě může být tím největším uspokojením. (Severová, 1997)

1.5.1.1.1 Roger Caillois rozdělil hry do čtyř principů:

- principilinx – hry založené na motivaci závatí (touha porušit stabilitu svého těla či duše, zažít pocit závatě)
- princip mimikry – hry založené na motivaci proměnou a nápodobou (dává možnost být tím, kým si umaneme)
- princip agón – hry založené na motivaci zápasem či soutěžením (soutěživé hry)
- princip alea – hry založené na motivaci náhodou (např. kostky, domino)

(Svobodová, 2007, str. 81-83)

Malé děti si vyhraji prakticky se vším, co najdou. Pro ty náročnější mohou rodiče sehnat různé knížky s hrami a děti jich několik naučit. Takové hry potom kolují mezi dětmi ve školce, na sídlišti, na vesnici, zkrátka všude. Také jsou hry, které jdou z generace na generaci, hry dané od pradávna.

V předškolním věku si děti nejvíce zapamatují z výchovy zážitkem. Skutečnost, kterou samy prožijí, je pro ně lépe zapamatovatelná, než jen to, o čem slyší, a co si nemohou prožít.

Velmi důležitá je pro děti také volná hra, kdy učitelka v mateřské škole na děti dohlíží, nebo do hry vstupuje jako spoluhráč. Děti si tak samy zvolí, na co a s čím si právě budou hrát a samy si hru vedou. Domlouvají si společná pravidla a všechno potřebné. Volná hra u dětí rozvíjí sociální kontakty a spolupráci v týmu.

Pro předškolní děti je velmi důležité, aby jejich volný čas naplánovali rodiče, nebo někdo blízký, protože návyky využívání volného času se vytvářejí v dětství, a pokud by jedinec tyto základy neměl, v budoucnu by nevěděl, jak s volným časem správně naložit.

Je jasné, že dítě předškolního věku si samo nemůže takový denní program a režim naplánovat, proto by se o to v první řadě měli postarat rodiče. Dále by ale s dítětem měli řešit, co by ho bavilo, na jaký zájmový kroužek by rádo docházelo. Děti, kterým to rodiče sice naplánují, ale samotné dítě o to nejeví zájem, není dobré. Kolik otců si vysnilo sen, že budou hrát fotbal, a když se jim to nesplnilo, „nutili“ do toho své děti. Ty už ale takový sport moc nebavil a chodily tam nerady. V těchto případech může vzniknout k takto vynuceným činnostem určitý odpor k fotbalu, nebo i ke sportu vůbec. Rodiče by proto své děti měli vyslechnout a nabídnout jim nějaké přijatelné řešení, na kterém by se všichni shodli.

Většina dětí má za vzor své rodiče, a tak si podle nich mohou vybrat i volnočasové aktivity. V těchto případech může být vzorem pozitivním i negativním. Stejně tak ale pro ně může být vzorem i jejich sourozenec, prarodič, učitel.

1.5.1.2 Využití volnočasových aktivit:

Sledování televize a hraní na počítači

Poslední desetiletí patří rozmachu nových informačních a komunikačních technologií, které se používají k uplatnění ve volném čase čím dál více. Dnešní děti již dokáží ovládat snad cokoli. Mají přístup k počítači s internetem, vlastní nejnovější mobilní telefony, fotoaparáty a další. (Hofbauer, 2004)

Rodičům se doporučuje, aby děti mladší šest let nechali na počítači pracovat jen 15-20 minut. Dítě si bude např. sestavovat puzzle nebo může hrát jednoduché hry. S internetem by měly pracovat až děti školního věku. (Hofbauer, 2004)

Rodiče by měli dohlížet na to, jak děti tráví volný čas, když přijdou ze školky domů. Existuje mnoho deskových her, které si rodiče nebo sourozenci mohou s dětmi zahrát a strávit tak příjemné odpoledne.

Pro děti je škodlivé, když přijdou domů a běží si hned zapnout televizor nebo počítač. Navíc, kolik rodičů sleduje, na co se dítě v televizi dívá nebo jaké hry hraje na počítači? V televizi běží celý den pořady přímo nevhodné pro děti, a pokud nad sebou nemají dohled, zapnou si, co samy chtějí. Pořady jsou plné násilí a špatného jednání hlavních hrdinů, kteří se i přesto stávají idoly dětí. Není divu, když si na takové aktéry děti poté hrají. To samé mohou podotknout k akčním „střílečím“ hrám na počítači. Takto malé děti ještě naplno neumí rozlišovat rozdíly mezi skutečností a fikcí.

Domácí zvířata

Správně dítěti naplnit volný čas různými aktivitami je složité rozmýšlení. Odborníci poukazují na skvělou věc, pořídit dítěti domácí zvířátko. V dnešní době tento trend stoupá a je to velmi oblíbené, zvláště u dětí předškolního věku. Dítě si tak samo zkusí starat se o něco živého, může si vybrat, jaké zvíře by chtělo a podílet se například na výrobě domečku.

Matějček (2007) doporučuje domácí zvířata pro děti předškolního věku. Nazývá je „živými hračkami“. Dává důraz na to, že dítě si vytvoří ke skutečnému zvířeti vztah daleko hlubší než k neživým, plyšovým zvířatům. Vyzkouší si, jaké to je se o něj starat a má nového kamaráda.

Co se týče oblíbenosti zvířat, vede pes a za ním je kočka. S těmito zvířaty si dítě může hrát, sáhnout si na ně, hladit je. Na dalších příčkách je ptáček v kleci, vodní želva nebo rybičky v akváriu, kde už ten přímý kontakt je malý nebo nemožný.

Sportování

„Sport je úžasný fenomén rozšířený po celém světě napříč všemi věkovými kategoriemi. Je také vším možným – zábavou i zaměstnáním, přináší potěšení i uspokojení, peníze i slávu, umožňuje vyniknutí, ale i velká zklamání.“

(Svoboda, 2000, str. 11)

„Sport je činnost, v níž nelze určitého výkonu, a tím i uspokojení dosáhnout naráz. Proto je důležitá nejen počáteční motivace, ale i udržení zájmu o sportovní činnost.“ (Svoboda, 2000, str. 67)

Cílem sportu by mělo být dosažení maximálního výkonu. Zvyšování výkonnosti je ale dlouhodobý proces. I slabý výkon může být pro jedince výsledkem velkého úsilí a snažení. (Svoboda, 2000)

Pokud jsou rodiče sportovně založeni, budou dbát na výchovu ve sportu již od malička. Děti mají možnost docházet do různých center, kde probíhá výuka sportů. Předškolní děti dochází např. na balet, karate, mažoretky a další cvičení.

Sporty se liší podle ročních období. V létě se jezdí na kole, chodí plavat, dovádět do bazénu. V zimě je to zase bruslení, bobování, sáňkování, stavění sněhuláků, lyžování. Činnosti, které jdou dělat s potěšením a s radostí je mnoho. Sportem se navíc získává fyzická kondice a je dobrým pomocníkem při odbourávání obezity.

1.5.2 ŠKOLNÍ OBDOBÍ

Abychom si trochu přiblížili i děti starší, než jen předškolní věk, uvádím zde bližší informace i o školních dětech a mládeži.

Školní věk si můžeme rozdělit na tři kratší časové úseky:

- mladší, který zahrnuje přibližně dva první roky školní docházky
- střední, přibližně od osmi do dvanácti let
- starší, který se kryje s obdobím tzv. puberty a stýká se pak s věkem mladistvým, jemuž je vyhrazena doba přibližně od patnácti do konce druhé desítky našich let

(Matějček, 2007, str. 61)

V mladším školním věku se děti nejprve adaptují na školní prostředí a až časem jsou schopny začít rozhodovat o tom, do jakého kroužku se přihlásí. Na začátku povinné školní docházky o tom ještě většinou rozhodují rodiče, ale čím je dítě starší, je schopné se rozhodovat samo a samo si i naplánovat týdenní rozvrh toho, co zvládne a co by chtělo dělat. Rodiče by měli taková rozhodnutí svých dětí akceptovat a podporovat.

Žáci na základní škole mají největší přístup k volnočasovým aktivitám a nejvíce to i využívají, jelikož tyto děti mají nabídku daleko širší, než je tomu u mladších dětí. Zajišťuje to pro ně několik středisek i přímo učitelé a odborníci na základních školách. (Hofbauer, 2004)

Na druhou stranu jsou zde také rozšířeny hry na počítačích a například začínající ochutnávání alkoholu a tabákových výrobků, což má na děti velmi negativní vliv.

1.5.3 MLÁDEŽ

„Adolescence či období mladistvých je poslední fáze vývoje mezi dětstvím a dospělostí.“ (Svoboda, 2000, str. 47)

Rok od roku se zvyšuje počet mladých lidí, kteří se ve svém volném čase věnují spíše těm škodlivějším věcem. Dříve tomu tak ale nebylo. Byly běžné chvíle s rodinou i s přáteli, kdy si všichni mohli společně popovídat, nebo se věnovat různým činnostem. Dnes už jsou tyto chvíle spíše vzácné.

V dnešní době si mnoho z nás představuje trávení volného času sledováním televize nebo surfování na internetu. Samozřejmě je to také určité trávení volného času, ale domnívám se, že by si každý našel lepší činnost, jak tento čas využít.

Také se velmi rozmohlo užívání alkoholu, drog i cigaret již v nízkém věku dětí. I když je v obchodech zakázán prodej alkoholu a cigaret osobám mladším 18 let, bohužel je tomu jinak. Pro mládež není problém jít koupit alkohol, nebo požádat nějakého staršího kamaráda o takový nákup. Potom se stávají různá neštěstí v podobě školáka, který usnul podnapilý na mrazu.

Bohužel vzniká mnoho „pochybných“ skupin, které celé dny nic nedělají a o nic se nestarají. Nachází si takové aktivity, které jsou většinou společensky nežádoucí. Některé děti se drží takových skupin, jelikož chtějí alespoň někam patřit. Řeší to jejich problémy s rodiči, špatné známky, zklamání z první lásky nebo i neschopnost najít si nějaké „normální“ kamarády. Mezi další sociálně patologické jevy patří šikana, záškoláctví, gamblerství, delikvence.

(Čech In Hodaň, 2002)

Rodiče a dospělí si uvědomují, že když nejsou děti nijak zaměstnány, začínají se vztahovat k různým partám, a proto se snaží tomu alespoň trochu zamezit.

1.6 NEJOBLÍBENĚJŠÍ A NEJVYHLEDÁVANĚJŠÍ ČINNOSTI VE VČ

PhDr. Tomáš Čech sestavil výzkumný projekt, který provedl ve 3., 4. a 5. třídách brněnských základních škol a zvláštních škol. Dohromady bylo zkoumáno 863 žáků z 10 škol (průměrný věk respondentů byl 10 let).

Tabulka 1

Nejoblíbenější činnost ve VČ		Nejvyhledávanější činnost ve VČ	
1	Pobyt venku s kamarády	1	Sledování televize
2	Sportovní a pohybové aktivity	2	Pobyt venku s kamarády
3	Práce a hry na PC, videohry	3	Poslouchání kazet a CD
4	Hra	4	Pobyt v přírodě
5	Sledování televize	5	Sportovní a pohybové aktivity

Děti mnohem výrazněji využívají možností, které jsou finančně méně náročné, více dostupné a nevyžadují aktivní vyhledávání a zapojení, event. pravidelnou docházku.

(Čech In Hodaň, 2002)

1.7 ÚNAVA A ODPOČINEK

„Každá lidská činnost, ať je to hra, učení, práce či zábava, jestliže dlouho trvá nebo je značně intenzivní – člověka unavuje.“

(Spousta aj., 1996, str. 17)

Pokud člověk dělá nějakou činnost intenzivně a dlouhodobě, přijde po čase únava. Člověk si musí odpočinout, jinak tu práci nemůže vykonávat dokonale. Každý lidský tvor proto odpočinek potřebuje, aby mohl další činnosti vykonávat s co nejlepším nasazením a skvělými výsledky.

„Nejvydatnější formou odpočinku je spánek.“

(Pávková a kol., 1999, str. 87)

I dítě v mateřské škole odpočinek potřebuje. Při pohybových hrách a pobytu venku dítě vydá mnoho energie a tu musí zase někde načerpat. Proto je odpočinek zajištěn přímo v mateřské škole. Spánek je ale u každého individuální, proto jsou dětem nabídnuty další možnosti a činnosti, při kterých si odpočinou a nasbírají sílu. Jsou to činnosti klidové a odpočinkové, při kterých neruší ostatní děti, které spí.

Pokud dítě nenavštěvuje mateřskou školu, měli by rodiče zajistit odpočinek v takové míře, v jaké ho to dítě potřebuje.

U všech lidí, i u dětí, by se měly střídát činnosti energické s odpočinkovými. Získá se tak nejefektivnější způsob zvládnání životních situací a nejméně příležitostí k únavě.

1.8 NUDA

„Nudou se rozumí silný či pronikavý nezájem o obvyklé aktivity. Je velmi obtížné se na ně soustředit. Je to přechodný stav a neznamena to, že když se nudíme, neměli bychom co dělat, ale mnohokrát se jen nedokážeme žádnou aktivitou dostatečně nadchnout.“

<<http://www.celostnimediceina.cz/nuda.htm>>

Pocit nudy zažívají děti často. Dříve tomu tak nebylo. Dětem stačili kamarádi a pobyt s nimi na čerstvém vzduchu v přírodě. Děti si vyhrály s obyčejným panákem, nakresleným křídou na silnici, hrály se hry na schovávanou, honěnou a podobné hry, které zabraly dlouhé hodiny a děti se domů vracely až za tmy.

Nedávný průzkum s názvem „Není nám to jedno!“ uvedl: Třetina českých dětí se ve volném čase nudí. Průzkumu se účastnilo 1 535 dětí ve věku od 6 do 16 let a zjistilo se, že třetina školáků (31 %) nechodí do žádného kroužku. Přitom v roce 2005 bylo uvedeno, že do žádného kroužku nedochází desetina dětí. Jestli to takhle půjde dál, výsledky budou ještě hrozivější.

<<http://deti.centrum.cz/novinky/2010/11/15/clanky/tretina-ceskych-deti-se-ve-volnem-case-nudi/>>

1.9 ZAŘÍZENÍ PRO VÝCHOVU MIMO VYUČOVÁNÍ

Volný čas mohou děti trávit prakticky kdekoli. Venku ho mohou trávit na ulici, na zahradě, v přírodě. V uzavřených prostorech pak doma, ve škole, nebo ve specializovaných střediscích pro děti i mládež, které se volnočasovými aktivitami zabývají. Dětem se zde dostává odborného vedení pedagogy volného času.

Také přímo v mateřské škole mají děti možnost navštěvovat různé zájmové kroužky. Ty vyučují přímo učitelky z mateřské školy nebo tam dochází lektoři.

První zařízení:

- a) zařízení, která nejprve sloužila pro dospělé, časem se působnost rozšířila i na mládež a děti – patří sem hřiště, tělocvičny.
- b) zařízení, která sloužila jen pro nejmladší věkové skupiny – sem patří kluby, klubovny, tábory, knihovny a jiné. (Pávková, 1999)

1.9.1 Specializovaná střediska:

- školní družiny a školní kluby
- střediska pro volný čas dětí a mládeže
- domovy mládeže a dětské domovy – pro děti od tří do osmi let
- jazykové školy
- základní umělecké školy

Školní družiny a školní kluby

Poskytují účastníkům naplnění volného času zájmovými činnostmi zaměřenými na zájmové oblasti navazující na školní výuku.

Družina organizuje zájmové vzdělávání pro žáky 1. - 4. ročníku. Dochází sem děti před i po vyučování, když jsou jejich rodiče ještě v zaměstnání.

Kluby nabízejí aktivity spontánní, jsou pak pro žáky od 5. třídy.

Střediska pro volný čas dětí a mládeže

Tím se rozumí stanice zájmových činností a domy dětí a mládeže (DDM). Stanice zájmových činností jsou specializované jen na konkrétní zájmové oblasti. Domy dětí a mládeže mají pro děti širokou nabídku kroužků pod odborným vedením pedagogů volného času, kteří tu jsou bráni jako vychovatelé. Ti by měli být schopni připravit program do zájmových kroužků pro děti a také je vést patřičným způsobem.

„Činnosti DDM se rozlišují na pravidelnou zájmovou činnost (kroužek, soubor, klub, oddíl a kurz), zájmovou činnost příležitostnou (soutěže a turnaje, výlety, zájezdy, exkurze, divadelní představení), nabídku spontánních aktivit (otevřené dětské herny, sportoviště, dopravní hřiště) a prázdninovou táborovou činnost (o jarních, letních prázdninách).“ (Pávková a kol., 1999, str. 128)

Domovy mládeže a dětské domovy

Domovy mládeže slouží pro studenty jako internát při střední škole. Studenti zde mají stanovený denní režim, který musí dodržovat.

Nejrozšířenějším typem náhradní ústavní výchovy jsou dětské domovy. Jsou sem umístěvané děti od tří do osmnácti let, o které se jejich rodiče nemohou postarat nebo o ně ztratí zájem. Děti mají možnost trávit volný čas přímo v domově nebo mohou docházet do jiných organizací. Pro tyto děti zajišťují pestrý program vychovatelé.

Jazykové školy

Jazykové školy nabízí kurzy pro děti již od tří let, ale i pro dospělé. Existují přímo základní jazykové školy. Krom základních předmětů je zde rozšířena výuka cizích jazyků. Dále jsou jazykové školy jako pomaturitní studium pro mládež, kde je výuka zaměřena pouze na cizí jazyk.

V současné době je rozšířena výuka přímo rodilým mluvčím. Pro tyto školy je typická práce s malou skupinkou dětí, které se pedagog neustále věnuje.

Základní umělecké školy (ZUŠ)

Základní umělecké školy nabízí dětem a mládeži vzdělání v uměleckých oborech, a to tanečním, dramatickém, hudebním a výtvarném. ZUŠ slouží také jako příprava na další studium v uměleckých oborech, např. konzervatoře a střední umělecké školy. (Pávková a kol., 1999)

1.9.2 Mezi další subjekty pracující s dětmi a mládeží ve volném čase patří:

- Junák (Svaz skautů a skautek ČR – v současnosti nejpočetnější sdružení)
- Pionýr (druhé největší sdružení)
- Česká tábornická unie
- Duha
- sportovní kluby (např. Sokol, Orel)
- organizace církví a náboženských společností (např. katolická kongregace řádu salesiánů Dona Boska)

1.10 PRACOVNÍCI VOLNÉHO ČASU

Pracovníků volného času je mnoho, zmíním tu jen ty nejdůležitější a nejčastější.

1.10.1 Pedagog volného času

Pedagog se stává kamarádem, kterého oslovujeme křestním jménem, kterému se mnohdy svěříme se svými tajemstvími, kterému věříme a kterého jsme ochotni následovat.

(Němec In Hodaň, 2002)

Pedagog volného času by měl být vzdělaný člověk v oboru pedagogiky, na kterého děti pohlíží s úctou a respektem. Pedagog učí děti věcem, které je baví a prohlubuje jejich znalosti a dovednosti. Je pro děti vzorem. Děti si určitý kroužek

vybraly proto, že je baví, a pedagog by je měl podporovat a vytvářet pozitivní náladu, klima a příjemné prostředí, aby se děti cítily dobře a bezpečně.

U pedagogů, stejně jako u dalších pracovníků, se může objevit tzv. Syndrom vyhoření, o kterém se mluví, jako o úplném vyčerpání člověka. Vyskytuje se u lidí, kteří přímo pracují s jinými lidmi. Při začínající práci má pedagog obrovské ideály, které se ale ani časem neplní a pedagog ztrácí zájem o práci a o vše okolo. K tomu, aby se lidé tomuto syndromu vyhnuli, je dáno několik upozornění, jak se svým povoláním nakládat.

1.10.2 Sociální asistent = streetworker

Streetwork = terénní práce, kdy terénní pracovník vyhledává lidi v různých prostředích, navazuje s nimi kontakt, nabízí jim pozitivní možnosti využití volného času, pomáhá jim při prosazování jejich zájmů a potřeb, radí jim v krizových situacích a v případě potřeby kontaktuje léčebny, poradny, krizová centra apod.

Při této práci je nejdůležitější důvěra. Na pedagoga terénní práce klade obrovské nároky, protože pracovník musí být neustále k dispozici.

(Pávková a kol., 1999)

1.10.3 Animátor

Animátor se rozvíjel ve Francii od 50. let. Je to člověk, který má několik oblastí působení, např. volný čas dětí, mládeže, dospělé, třetí věk atd.

Pro další pozice se používají označení vedoucí, praktikant, instruktor.

(Pávková a kol., 1999, str. 161)

2 PRAKTICKÁ ČÁST

Cílem praktické části bylo zjistit, jaká je nabídka a využitelnost volnočasových aktivit pro děti předškolního věku ve dvou městech – Moravské Budějovice a České Budějovice.

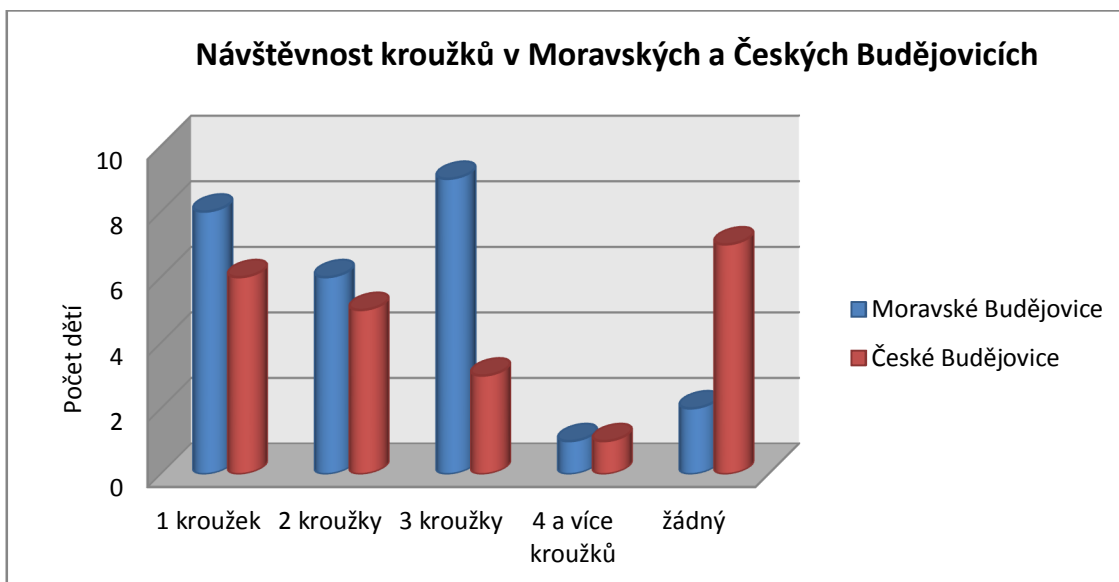
Výzkum jsem uskutečnila na základě dotazníků rozdaných do čtyř mateřských škol. V Moravských Budějovicích jsem si vybrala MŠ Husova a MŠ Fišerova, v Českých Budějovicích MŠ Větrná a MŠ Nerudova (MŠ Nerudova je školka s prvky Waldorfské pedagogiky). Dotazník uvádím v příloze č. 1.

Vyhodnocení údajů jsem provedla ze 47 vyplněných dotazníků. Z toho jich bylo 26 z Mor. Budějovic a 21 z Č. Budějovic.

2.1 Vyhodnocení otázek dotazníku

Otázka č. 1: Navštěvuje Vaše dítě nějaký zájmový kroužek? Pokud ano, vyjmenujte, prosím.

Graf č. 1

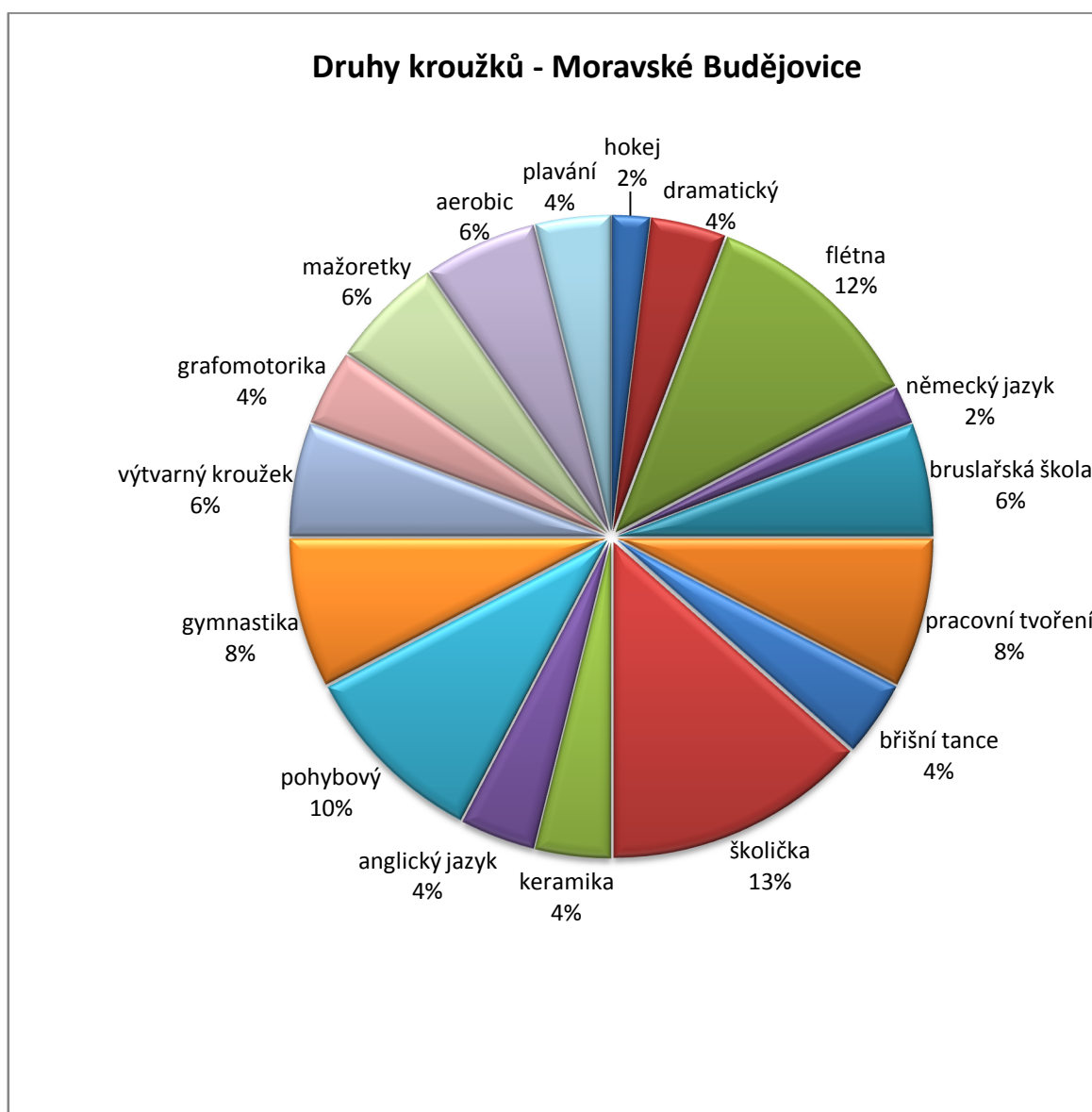

(Zdroj: vlastní výzkum)

V Českých Budějovicích je návštěvnost kroužků podstatně nižší, než v Moravských Budějovicích. Také více dětí v Českých Budějovicích kroužky nenavštěvuje vůbec.

Dále jsem zjistila, jaké kroužky děti navštěvují v obou městech:

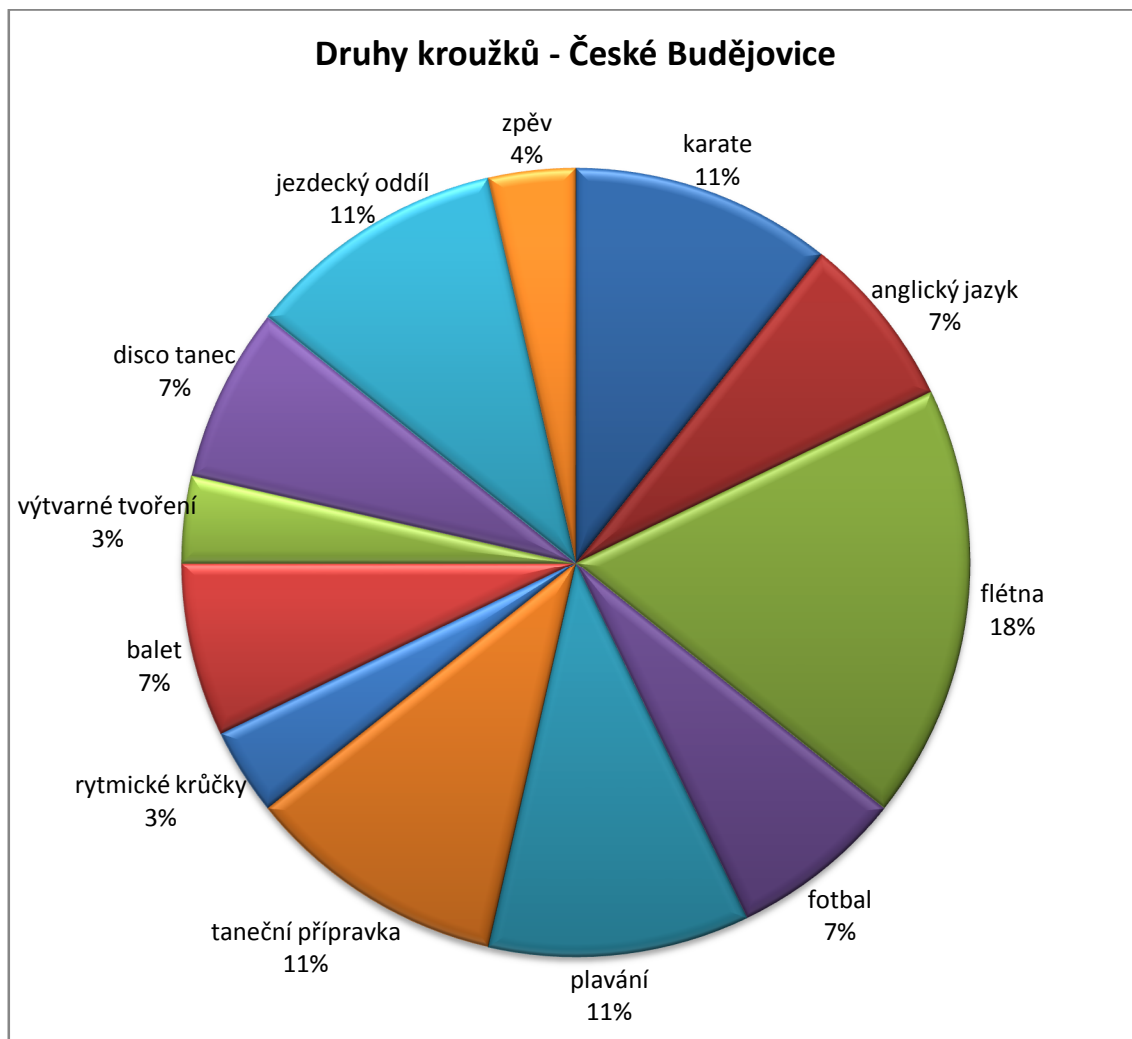
Graf č. 2

(Zdroj: vlastní výzkum)

V Moravských Budějovicích patří mezi nejnavštěvovanější kroužky školička, flétna, kroužek pohybový, pracovní tvoření a gymnastika.

Graf č. 3

(Zdroj: vlastní výzkum)

V Českých Budějovicích jsou nejnavštěvovanější kroužky flétna, karate, taneční příprava, jezdecký oddíl a plavání.

Při porovnání obou měst vyplynulo, že v Moravských Budějovicích je nabídka využita více. V Českých Budějovicích jsou zase kroužky netradiční.

Otázka č. 2: Kolikrát týdně Vaše dítě kroužky navštěvuje?

V Moravských Budějovicích:

- 17 z 24 dětí dochází na každý kroužek 1x týdně
- 5 dětí dochází na 1 kroužek 2x týdně (mažoretky, škola ledního bruslení)
- 1 dítě dochází na 2 kroužky 1x za 14 dní
- 1 dítě dochází na 1 kroužek 3x týdně (hokej)

V Českých Budějovicích:

- 10 ze 14 dětí dochází na každý kroužek 1x týdně
- 4 děti na 1 kroužek 2x týdně (plavání, taneční příprava, jezdecký oddíl, fotbal)

Otázka č. 3: Kolik hodin týdně v kroužku stráví?

Mor. Budějovice:

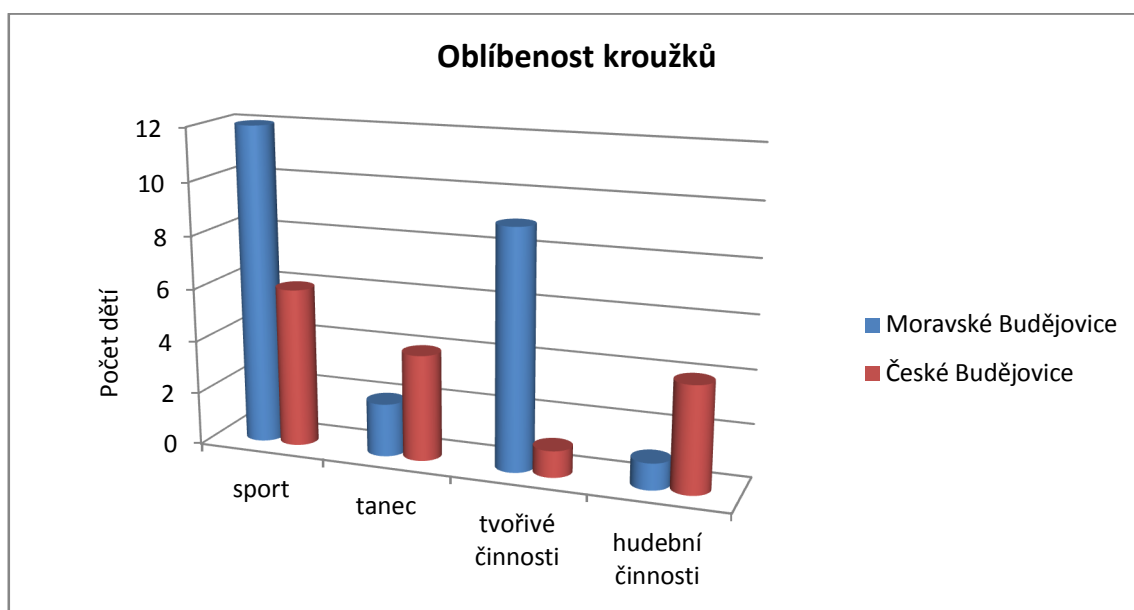
Všechny děti dochází průměrně na každý kroužek na 1 hodinu. Podle toho kolik dítě kroužků navštěvuje, tolik hodin týdně v nich stráví.

Č. Budějovice:

Všechny děti dochází průměrně na každý kroužek na 1 hodinu a 15 minut.

Otázka č. 4: Do jakého kroužku chodí dítě nejraději?

Graf č. 4

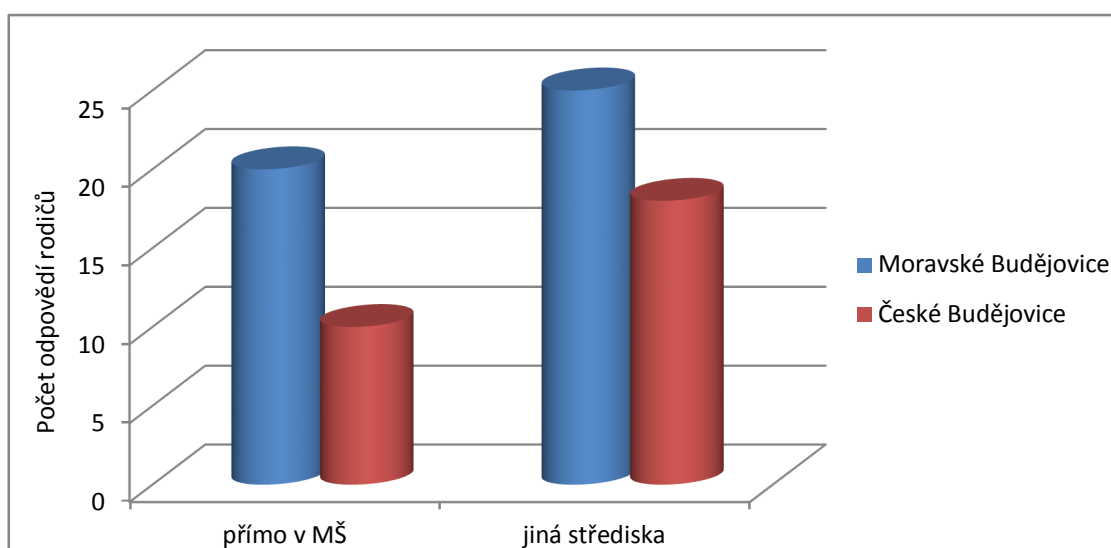
(Zdroj: vlastní výzkum)

V Mor. Budějovicích je nejoblíbenější sport a tvořivé činnosti.

V Č. Budějovicích je nejoblíbenější sport, tanec a hudební činnosti.

Otázka č. 5: Jsou tyto kroužky přímo v MŠ?

Graf č. 5

(Zdroj: vlastní výzkum)

Otázka č. 6: Kolik rodiče za kroužky dětí zaplatí v průměru za půl roku?

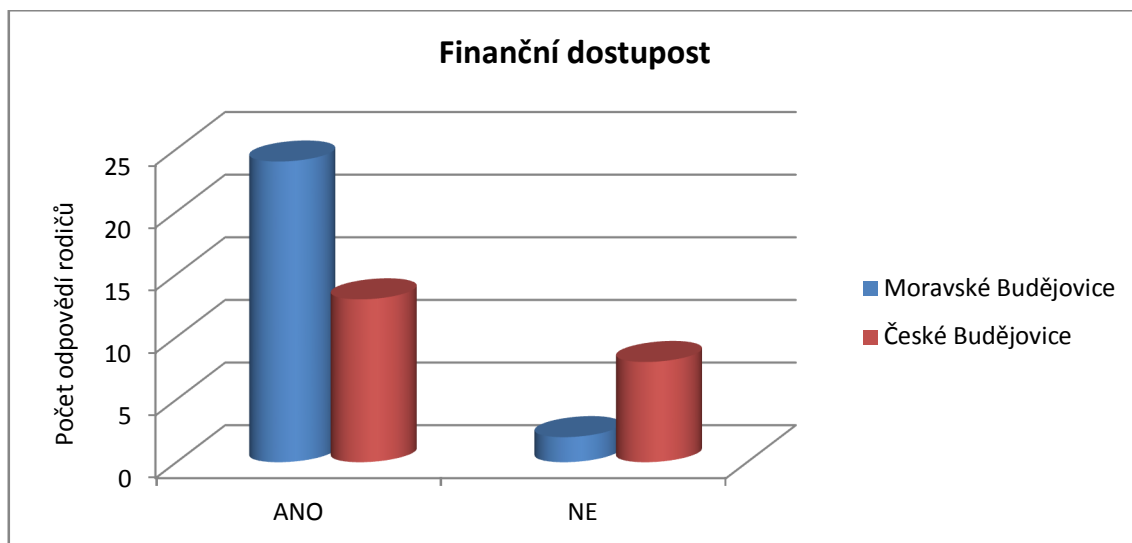
V Mor. Budějovicích průměrně za půl roku za jeden kroužek rodiče zaplatí 180 Kč.

V Č. Budějovicích průměrně za půl roku za jeden kroužek rodiče zaplatí 1200 Kč.

Domnívám se, že v Moravských Budějovicích je částka podstatně nižší proto, že se kroužky nachází v DDM, v mateřské škole nebo při základní škole. V Českých Budějovicích je tato cena nasazena tím, že děti na kroužky dochází do různých specializovaných středisek, jako např. Dance-line studio, Stáj Planá, Baby centrum, hudební školy aj.

Otázka č. 7: Jsou pro Vás kroužky finančně dostupné?

Graf č. 6

(Zdroj: vlastní výzkum)

Z grafu vyplývá, že pro většinu rodičů jsou zájmové kroužky finančně dostupné. V Českých Budějovicích je to pro více rodičů finančně nedostupné než v MB, jelikož podle otázky číslo 6 vyplynulo, že rodiče zde musí za kroužek zaplatit podstatně více.

Otázka č. 8: Jste spokojeni s šíří nabídky?

Mor. Budějovice – 23 z 24 rodičů je spokojeno, 1 rodiče spokojeni nejsou

České Budějovice – 13 ze 14 rodičů je spokojeno, 1 rodiče spokojeni nejsou

Otázka č. 9: Jste spokojeni s kvalitou hodin?

Mor. Budějovice – 24 z 24 rodičů je s kvalitou hodin spokojeno

České Budějovice – 14 rodičů je s kvalitou hodin spokojeno, 1 rodiče spokojeni nejsou (dítě nenavštěvuje žádný kroužek), protože mají špatné zkušenosti z minulých let, a proto jejich dítě zájmový kroužek nenavštěvuje

Otázka č. 10: Je něco, co by bylo vhodné změnit nebo poupravit na nabídce kroužků?

Mor. Budějovice - 21 z 24 rodičů jsou se vším spokojeni, 3 rodiče by chtěli změnit následující:

- prodloužení výuky zájmových kroužků – aby v nich děti mohly strávit více času
- do nabídky kroužků v MŠ zahrnout i výuku anglického jazyka
- chybí nabídka sportovních kroužků pro předškolní děti

České Budějovice – 12 ze 14 rodičů jsou se vším spokojeni, 2 rodiče by chtěli změnit následující:

- více dbát na věk dětí v kroužcích – pokud je uvedeno, že kroužek budou navštěvovat děti od čtyř do sedmi let, neměly by tam být děti mladší nebo starší
- chybí technické obory pro předškolní děti, např. strojní nebo konstrukční

2.2 DDM Budík Moravské Budějovice

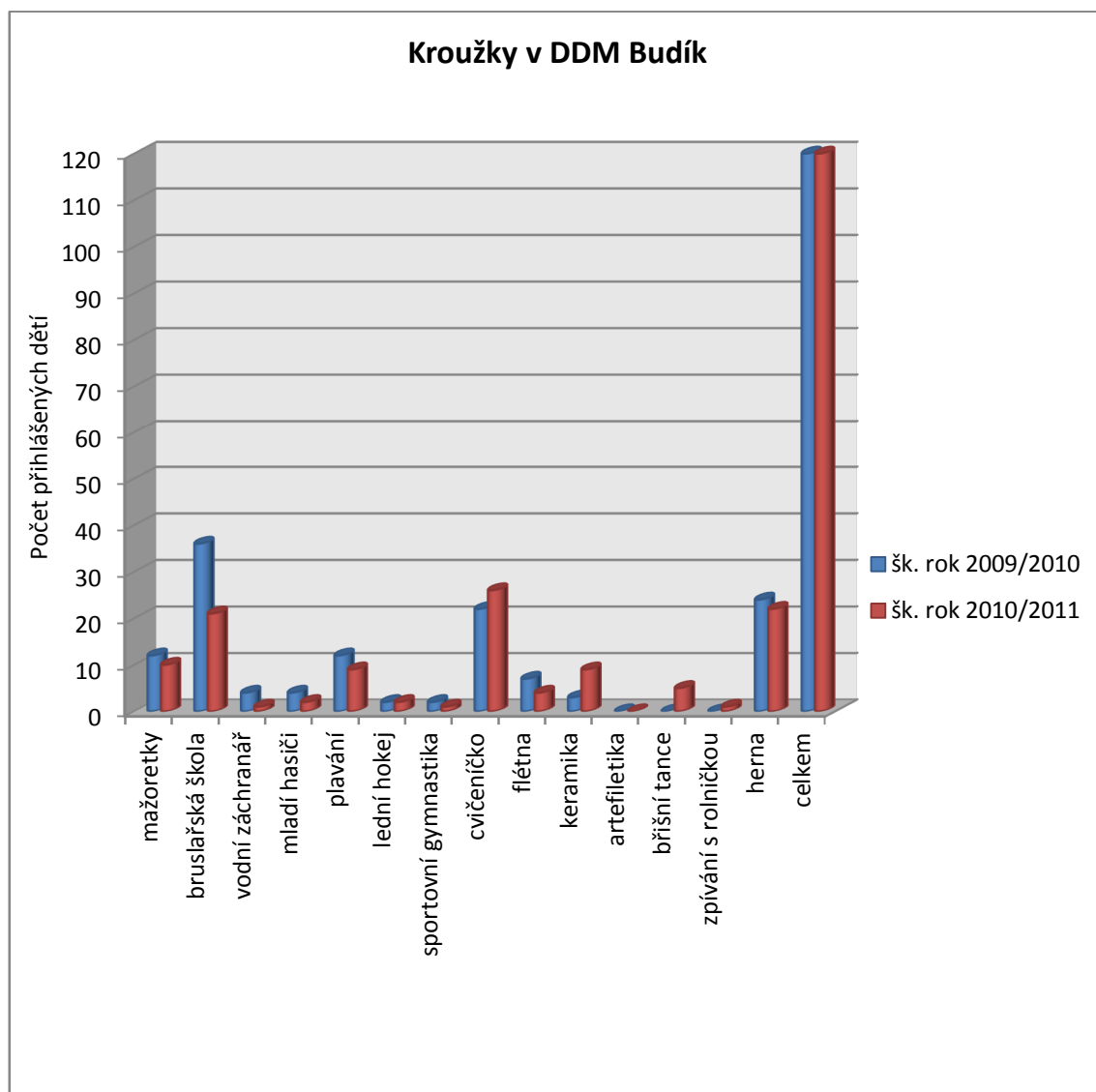
Dům dětí a mládeže „Budík“ ve spolupráci se Základní školou Havlíčkova v Moravských Budějovicích každoročně připravuje mnoho zájmových kroužků pro všechny – děti i dospělé. Každý má možnost si zde vybrat kroužek podle svých představ. (Nabídka kroužků DDM Budík pro předškolní děti viz příloha č. 2).

Předškolní děti mají pod vedením DDM MB na výběr z několika kroužků:

- Klub Vodníček
- Bruslařská škola
- Keramika pro rodiče s dětmi
- Artefietika
- Cvičeníčko
- Flétna pro zdraví
- Notička
- Mažoretky
- Břišní tance
- Zpívání s rolničkou
- Herna pro batolata a předškoláky

Ve školním roce 2009/2010 a 2010/2011 byl počet přihlášených dětí v těchto kroužcích následující:

Graf č. 7

(Zdroj: vlastní výzkum)

V našem městě jsou předškolními dětmi nejnavštěvovanější kroužky bruslařská škola, cvičeníčko a herna. Dohromady bylo za rok 2009/2010 přihlášeno 128 dětí předškolního věku a v letošním roce 2010/2011 je přihlášeno 123 dětí předškolního věku.

U některých kroužků návštěvnost klesla, u jiných stoupla. Myslím si, že to může být zapříčiněno tím, že rodiče jsou s kroužkem spokojeni či nespokojeni a tyto zkušenosti si navzájem předávají. Také se do popředí posledních let dostaly netradiční kroužky, jako je u nás např. bříšní tanec, proto děti opouštějí již známý sport nebo činnost a zkouší něco nového a nepoznaného.

DISKUSE

V této práci jsem použila výzkumné metody dotazníků, které byly rozdány do čtyř mateřských škol. Tyto školky byly vybrány na základě dřívějších zkušeností z povinné školní praxe.

Výzkum na základě dotazníků se mi dělal dobře. I když se mi dotazníků vrátilo hodně, v budoucnu by bylo lepší, srovnat mezi sebou více školek, aby šetření bylo co nejpřesnější. Vybrala bych si více školek ve více městech. Bylo by dobré, vybrat si například dvě velkoměsta a dvě maloměsta, a v každém alespoň dvě školky, tím by výsledky byly ještě přesnější, jelikož by to bylo z více měst i od více respondentů.

Dále jsem svůj výzkum zaměřila hlavně na zájmové kroužky, ale domnívám se, že lepším řešením je spojit to i s aktivitami, které nejsou pod vedením nějakých organizací. Udělat výzkum na činnosti, které děti doma i venku podnikají, ale také, jak dlouho děti sledují televizi nebo hrají hry na počítači.

Kdybych zde zahrнула i tyto činnosti, byla by má práce moc obsáhlá, proto jsem zvolila výzkum pouze na zájmové kroužky. Domnívám se, že výsledky jsou ale i tak dostačující a zajímavé.

ZÁVĚR

Řekne-li se volný čas, každý z nás si pod tímto pojmem představí něco jiného. Mně se například vybaví posezení s přáteli, vydovádění při sportu nebo poklidný odpočinek.

Čtení literatury k tématu volný čas dětí mě bavilo, jelikož jsem se vrátila do dětských let, kdy jsem jezdila na tábory, různé výlety a připomněla si, jaké to všechno bylo.

Cílem mé práce bylo porovnat nabídku volnočasových aktivit ve dvou městech. Při porovnání Moravských a Českých Budějovic hraje hlavní roli to, jak velká města to jsou. Moravské Budějovice mají kolem 8 000 obyvatel, proto ho nazýváme maloměstem. České Budějovice mají kolem 187 000 obyvatel, proto o nich můžeme mluvit jako o velkoměstě.

Při porovnání Českých a Moravských Budějovic na základě výzkumu, jsem se dozvěděla, že maloměsto je pro děti předškolního věku výhodnější.

V Moravských Budějovicích dochází na kroužky více dětí, než ve velkoměstě. V Českých Budějovicích je ale zase možné vybírat z kroužků netradičních, které na maloměstě vůbec nejsou. Líbil se mi kroužek jezdecký, který v MB vůbec není.

Když ale srovnám ceny, které za kroužky rodiče zaplatí, v Českých Budějovicích to šplhá až k neuvěřitelným částkám. Hlavním důvodem tak vysokých částek v ČB je to, že děti dochází do specializovaných center, kdežto v MB jsou kroužky přímo v mateřských školách nebo při základních školách – např. DDM Budík.

Líbí se mi i to, že na malém městě mají děti větší možnost seznámit se se svými vrstevníky. Mají k tomu více příležitostí. Potkávají se s rodiči, když jdou nakoupit, v kroužcích i ve školce. Ve velkoměstě tomu tak není, když už se děti znají z mateřské školy, málokdy spolu dochází i na stejný kroužek do stejného střediska.

Důležitým kritériem je také to, kde se kroužky nachází. Jelikož na maloměstě jsou organizace blíž u sebe, je i pro rodiče jednodušší a časově méně náročné je tam dovézt, než ve velkoměstě, kde je všechno od sebe daleko a rodiče stráví poměrně dlouhou dobu převozem. Může za to mnoho vedlejších faktorů, jako např. zácpa v dopravě, která je v každém větším městě na denním pořádku.

Odpovědi rodičů na poslední otázku, jestli by bylo vhodné něco změnit nebo poupravit na nabídce kroužků pro předškolní děti, mě celkem překvapily. Díky této otázce jsem přišla na to, že to bude nejspíš špatnou informovaností rodičů, jelikož ostatní děti do takových kroužků dochází pravidelně. Domnívám se, že by se systém, jak informovat rodiče, aby se dozvěděli o nabídkách pro své děti, měl nějakým způsobem rozšířit a upravit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1) HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. 1. vydání. Praha: Portál, 2004. 173 s. ISBN 80-7178-927-5.
- 2) MATĚJČEK, Z. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. 4. vydání. Praha: Portál, 2007. 143 s. ISBN 978-80-7367-325-3.
- 3) MIŠURCOVÁ, V., SEVEROVÁ, M. *Děti, hry a umění*. 1. vydání. Praha: ISV, 1997. 195 s. ISBN 80-85866-18-8.
- 4) NĚMEC, J. et al. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času*. 1. vydání. Brno: Paido, 2002. ISBN 80-7315-012-3.
- 5) PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času: Teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. 1. vydání. Praha: Portál, 1999. 232 s. ISBN – 80-7178-711-6.
- 6) SPOUSTA, V. aj. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1996. 37 s. ISBN 80-210-1274-9.
- 7) SPOUSTA, V. et al. *Metody a formy výchovy ve volném čase*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1996. 82 s. ISBN 80-210-1275-7.
- 8) SPOUSTA, V. et al. *Teoretické základy výchovy ve volném čase: Úvod do studia pedagogiky volného času*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1994. ISBN 80-210-1007-X.
- 9) SVOBODA, B. *Pedagogika sportu*. 1. vydání. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 2000. 250 s. ISBN 80-246-0156-7.
- 10) SVOBODOVÁ, E. *Obsah a formy předškolního vzdělávání*. 1. vydání. České Budějovice: 2007. 75 s. ISBN 978-80-7040-940-4.

- 11) SVOBODOVÁ, E. *Prosociální činnosti v předškolním vzdělávání*. 1. vydání. Praha: Raabe, 2007. 134 s. ISBN 80-86307-39-5.
- 12) VÁŽANSKÝ, M., SMÉKAL, V. *Základy pedagogiky volného času*. 1. vydání. Brno: Paido, 1995. ISBN 80-901737-9-9.
- 13) VESELÁ, J. *Jak ve volném čase? Projekty her pro volný čas dětí a mládeže*. 1. vydání. Hradec Králové: Gaudeamus, 1997. 121 s. ISBN 80-7041-146-5.
- 14) WARNER, P. *Jak lépe využít čas strávený s dětmi: Hry pro rodiče a dítě ve věku od 3 do 12 let*. 1. vydání. Praha: Portál, 2004. 224 s. ISBN 80-7178-878-3.

SBORNÍK:

- 15) HODAŇ, B. *Volný čas a jeho současné problémy: Sborník sdělení přednesených na vědeckém sympoziu*. Olomouc: Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého, 20. – 21. května 2002. ISBN 80-85783-37-1.

WEBOVÉ STRÁNKY

- 16) *Lidské potřeby* [online]. [cit. 12. února 2011].
Dostupný z WWW:
<http://www.sborovna.cz/kniznica.php?action=show_version&id=56772&hit=63028>
- 17) *O dětství a dětech* [online]. [cit. 8. února 2011].
Dostupný z WWW: <http://www.rozhlas.cz/leonardo/historie/_zprava/332329>
- 18) *Význam předškolního období pro správný vývoj dítěte* [online]. [cit. 5. ledna 2011].
Dostupný z WWW:

<<http://www.psychoporadna.cz/cz/clanky/predskolni-obdobi/72.html>>

19) *Nuda* [online]. [cit. 16. února 2011].

Dostupný z WWW: <<http://www.celostnimedcina.cz/nuda.htm>>

20) *Není nám to jedno! Třetina českých dětí se ve volném čase nudí* [online].
[cit. 25. ledna 2011].

Dostupný z WWW:

<<http://deti.centrum.cz/novinky/2010/11/15/clanky/tretina-ceskych-deti-se-ve-volnem-case-nudi/>>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Dotazník pro rodiče

Příloha č. 2 – DDM Budík Moravské Budějovice

Příloha č. 1 – DOTAZNÍK PRO RODIČE

Dobrý den, jmenuji se Monika Jelečková. Jsem studentkou Pedagogické fakulty JČU, obor Učitelství pro MŠ, 3. ročník. Prosím o vyplnění tohoto krátkého dotazníku, který bude sloužit jen k mým účelům ohledně bakalářské práce. Dotazník je anonymní. Nikde nebude plně zveřejněn. Pokud byste měli zájem nahlédnout do vyhodnocení, kontaktujte mě na e-mail: Jeleckova.m@seznam.cz, kde Vám bližší informace ráda poskytnu.

Cílem mé práce je porovnat nabídku volnočasových aktivit pro děti předškolního věku v Českých Budějovicích a v Moravských Budějovicích (místo mého trvalého bydliště).
Mockrát Vám děkuji, Monika Jelečková.

1. Navštěvuje Vaše dítě nějaký zájmový kroužek? Pokud ano, vyjmenujte, prosím.

ANO

.....

NE

2. Kolikrát týdně kroužky navštěvuje?

.....

3. Kolik hodin týdně v kroužku stráví?

.....

4. Do jakého chodí nejraději?

.....

5. Jsou tyto kroužky přímo v MŠ? (Pokud odpovíte ne, uveďte v jakém středisku)

ANO

NE

.....

6. Kolik průměrně zaplatíte za navštěvované kroužky za půl roku?

.....

7. Je to pro Vás finančně dostupné?

ANO

NE

8. Jste spokojeni s šíří nabídky?

ANO

NE

9. Jste spokojeni s kvalitou těchto hodin?

ANO

NE

10. Je něco, co by bylo vhodné změnit nebo poupravit na nabídce kroužků?

.....

Příloha č. 2 – DDM „BUDÍK“

Nabídka zájmových kroužků a mimoškolních aktivit pro předškolní děti DDM „Budík“ v Moravských Budějovicích pro školní rok 2010 – 2011

SPORT

Klub Vodníček

- děvčata i chlapci, předškoláci 5 – 6 let
- plavecké začátky s rodiči

Vodní záchranář

- děvčata i chlapci 6 – 18 let
- záchranářská činnost, zdravověda, plavání

Bruslařská škola

- děvčata i chlapci 3 – 5 let
- základy bruslení, později chlapci hokejová technika

Mladí hasiči

- děvčata i chlapci 1. - 9. třída, předškoláci
- základy hasičského sportu, závody

Sportovní gymnastika

- děvčata i chlapci 6 – 11 let
- základy sportovní gymnastiky, cvičení na nářadí

Cvičeníčko

- pro děti od 1 roku
- cvičení a hraní s vlastním tělem, hudebně pohybová výchova, trošku jógy na protažení, relaxace a masáže

VÝTVARNÁ VÝCHOVA, TVOŘIVOST

Keramika pro rodiče s dětmi odpolední

- předškoláci a prvňáčci + rodiče /prarodiče/
- děti tvoří s keramickým materiálem společně s dospělým

Artefiletika

- pro předškoláky a mladší školáky
- výtvarné činnosti na podkladě pohádkových příběhů, práce s dětskou fantazií, zážitkové činnosti

HUDEBNÍ

Notička

- děvčata i chlapci předškoláci a prvňáčci
- výuka hry na flétnu

Flétna pro zdraví

- děvčata i chlapci 5 – 10 let + pokračující
- dechová cvičení pro děti s respiračními potížemi, hra na zobcovou flétnu

TANEČNÍ

Mažoretky

- děvčata od 4 let

Břišní tance

- děvčata od 5 let

Od 6. září znovu otevřena herna pro batolata a předškoláky.